

בית המשפט: רשות המסים חייבת לנמק את החלטותיה בכתב

השופטת הדס פלד קבעה כי רשות המסים אינה יכולה לחמוק ממתן נימוקים בכתב להחלטותיה בשל "עומס עבודה" • לדברי השופטת, "חובת ההנמקה היא ביטוי להגינות בהליך המינהלי" אלה לוי-וינריב 18/7/22

רשות המסים אינה יכולה לחמוק ממתן נימוקים בכתב להחלטותיה בשל "עומס עבודה" - כך קבעה שופטת בית משפט השלום בתל אביב, הדס פלד, שדחתה את טענת רשות המסים כי בשל עומס עבודה הרשות אינה יכולה ואינה חייבת לנמק בכתב את החלטותיה.

רשות המסים טענה כי די בהנמקה של החלטתה לחייב במס בשיחות טלפון שקיימה עם הנישום, אך השופטת קבעה כי "הוראות חוק ההנמקות דורשות מתן הנמקה בכתב. לא די בטענת הנתבעת (רשות המסים, א' ל"ו) כי התקיימו שיחות טלפוניות. תפקידה של הרשות המינהלית הוא לשרת את הציבור, וההנמקה היא חלק משירות זה".

פסק הדין נגד הרשות ניתן בתביעתה של ווייו טכנולוגיות (ג'י.אר.טי.), חברה פרטית, העוסקת בין היתר ביבוא ושיווק של ציוד אופטי, לרבות סיבים אופטיים. בין היתר ייבאה החברה התובעת מכשיר מסוג "Fusion Splicer" המשמש לחיבור סיבים אופטיים, אותו סיווגה רשות המסים לצורכי מכס כ"מכונות להרכבת נורות". סיווג זה פטור מתשלום מכס, ועד אוקטובר 2018, שוחררו המכשירים המיובאים מהמכס ללא תשלום המס.

באוקטובר 2018 שינה המכס את סיווג המכשירים המיובאים ל"מכונות ומכשירים להלחמה או לריתוך", ובהתאם לסיווג החדש, החברה חויבה בתשלום מס בשיעור 10%.

החברה פנתה למכס באמצעות סוכן המכס בבקשה כי הרשות תחזיר את הסיווג הקודם, הפטור ממס, תוך הסבר כי לא קיימים תהליכי ריתוך או הלחמה במכשירים המיובאים. משלא התקבל מענה מהמכס, נעשתה פנייה נוספת לרשות המסים, וצורפה חוות-דעת מומחה בתחום הסיבים האופטיים, התומכת בעמדת החברה.

כחודש מאוחר יותר השיב המערך הראשי במכס, חיים שטיינברג, לחברה במייל כי קביעת הסיווג של המכשירים נעשתה לאחר התייעצות עם המחלקה המקצועית (מהנדסים בהכשרתם), וציין כי בפני החברה עומדות שתי אפשרויות: לשלם את המס ולהתיר את המשלוח מפיקוח המכס ורק לאחר מכן להתחיל לערער על ההחלטות בנוגע לסיווג; או "לא להסיר את המחדל ולהמשיך להתווכח, ואז המשלוח לא יותר מהמכס". שטיינברג הוסיף ברמיזה באיזו אופציה עדיף לחברה לבחור: "להזכירך, דמי האחסון בממך יקרים ומצטברים..."

רק לאחר תשלום המס, בסך כולל של 110,689 שקל, ותשלומי הקנסות שוחררו המכשירים מהמכס בדצמבר 2018, לאחר כחודשיים של ניסיונות להסביר למכס ששינוי הסיווג שגוי.

בכתב התביעה, שהוגש באמצעות עורכי הדין יהונתן כאהן ודפנה כאהן העוסקים בדיני מכס וסחר בימלאומי, ביקשה החברה כי יינתן פסק דין הצהרתי, לפיו הסיווג הנכון של המכשירים המיובאים הוא הסיווג הראשון שנקבע, וכן לחייב את רשות המסים להשיב לה כ-130 אלף שקל ששילמה, ולשלם פיצוי בסך 20 אלף שקל על הפרת חובתה כרשות שלטונית לפעול בתום-לב ושקיפות. עוד ביקשה החברה לחייב את הרשות להשיב לה סך של כ-15 אלף שקל ששולמו כקנס בגין פיגורים.

במהלך הדיונים בתיק, במאי 2022, פורסם צו תעריף המכס והפטורים ומס קנייה על טובין חדש, שפטר ממס את המכשירים המיובאים גם על-פי הסיווג החדש, ואולם התביעה נדונה במלואה הן בגין החזר המס ששולם והן לטובת קביעת הסיווג הנכון.

חובת ההנמקה היא ביטוי להגינות

בית המשפט קיבל את כל טענות החברה בנוגע לסיווג המכשירים המיובאים, וקבע כי הסיווג החדש שנקבע על-ידי המכס שגוי. "ניכר כי מהותם ומאפייניהם של הטובין תואמים את הסיווג שביצעה התובעת (החברה, א' ל"ו), בפרט המכס העוסק במכונות ומכשירים מכניים", קבעה השופטת, תוך שהיא מציינת כי רשות המסים לא הצביעה על סיבה "בולטת לעין", או על טעמים כבדי-משקל, המצדיקים לסטות מחוות-דעתו של מומחה שמינה בית המשפט לצורך קביעת הסיווג ואשר דחה את עמדת רשות המסים.

במקביל הקדישה השופטת פלד פרק שלם לטענת החברה כי למרות פניות חוזרות ונשנות רשות המסים לא הסכימה לנמק את שינוי הסיווג של המכס בכתב, וקבעה כי התנהלותה של רשות המסים לא מקובלת.

השופטת פלד דחתה כאמור את טענת רשות המסים כי נימקה את החלטתה בשיחות טלפון עם נציגי החברה, וכי דרישת ההנמקה בכתב אינה דרישה ריאלית לאור ריבוי המשימות המוטל עליה.

השופטת ציינה כי "חובת ההנמקה היא ביטוי להגינות בהליך המינהלי, וחשיבותה ממספר טעמים: היא מסייעת לקבל החלטה רציונלית, נכונה ולא שרירותית; מבטיחה עקביות בהפעלת הסמכות; מאפשרת להבין את משמעותה והשלכותיה על מקרים אחרים; מספקת תשתית לביקורת על פעולות הרשות המינהלית; ההנמקה מבטאת יחס מכבד לפרט שהחלטה עוסקת בעניינו; ההנמקה מבססת את אמון הציבור בשלטון; תוכן ההנמקה מסייע לתדמיתו הציבורית והאישית של הנוגע בדבר".

רשות המסים חויבה להשיב את סכומי המס והקנסות ששולמו לה, וכן חויבה בהוצאות בסך 20 אלף שקל לטובת החברה.